

Jeňňi janköýer / hekaýa

Category: Hekaýalar, Kitapcy

написано kitapcy | 21 января, 2025

Jeňňi janköýer / hekaýa JEŇŇI JANKÖÝER

– Aýu, Amangylyç! Bu gije kanturda aýlyk berilýändir, ýadyňdan çykaraýma!

– Päheý! Hiý, putbol barka-da bir kantura gidip bormy-aý!

– Öýünde öylänlik ýok, dükana git-de, un alyp gel!

– Hä-ä, şu gije hakgeý bardygyny bilyän dälsiň sen.

– Bu wagt ýygym döwri, gije almasaň gündiz açylanok, o hazan.

– Oýny görmän-ä bosagadan aňryk bir ädimem ätjekgä.

...Bu gürrüňler kolhozyň köne traktorçysy Amangylyç aga bilen aýaly Jeňňi daýzanyň arasynda häli-şindi bolup duran gürrüňleriň iň bärkjeleri. Dawanyň käte has ulurak jenjellere ýazaýýan wagtlaram bolýar. Iň ýamanam olaryň öz öýlerinde telewizor ýok. Her gije goňşularыň biriniňkä gidip görmeli.

Ahyram bir gün, ýokdan bar edip, Amangylyç aga telewizor satyn aldy. Ulam däl, kiçem däl, orta hili. Reňksiz. Muňa Jeňňi

daýza-ha känbir begenibem durmady welin, çagajyklar gaty begendiler. Birinji gije dagy gepleşik gutaransoňam çap-çal bolup duran boş ekrana seredip ep-esli oturdylar.

Ýöne, futbol ýa hokkeý bolan gunleri –o zatlaram näme hudaý gün berse bolup dur – Amangylyç aga olara kino-da, konsertem, hatda gün içinde bir gezejik görkezilýän multfilmjagazam ine-gana görkezmedi.

– Geljek ýyl dahotda nesip bolsa, size-de kiçiräginiň birini äbärin- diýip, telewizoryň öňünde tä gijäniň birmahallaryna çenli alagalmagal boldy oturdy. – Hä-ä-ä! Ur! Dep indi! Wah! Ana bardy! A-a, berekella! Hæk, eşsekataly Kelläň gursun, kesegiň aşagynda galan terne ýaly. Bol-a indi bir! Hä-ä, maladis!

Muňa çagalaňam-a mazaly bady gaçdy welin, Jeňni daýzanyňam jebegeşini öňküdenem beter daraltdy.

– Sen ýaly işini gutaran ýokdur – diýip, girse- çyksa hüňürdedi ýördi. Käwagtam ho-ol, burçda ýeke ýatan ýerinden telewizora tarap ýumrugyny çenäp: – Soňabaka bul artyp heleyleriň elinden ärlerini alyşlaýyn alar, ine, gör-de duraý – diýdi. Ýöne, her name diýse-de, kem-kemden kaýyl bolaýmakdan başga alajy galmary. Şondan soň onuň una-da, çäýa-da, aýlyga-da özi gitdi. Ärine azar bermedi. Sorasalaram siltenjiräp: «Soňky alanynyň yüzünden gözünü aýryp bilmän otyr» diýdi. Özüniňki ýaly äri oýunçy aýallara duşsa durup derdinişdi. - Özem çyrany ölçürip alagaraňkyda görýä, jan dogan, şonsy gorkunç» diýip, agzyny, burnunu towlady. Bir günem: «Hä-ä, boldy. Ýelme indi şumat! Ýa, he-e-eý!...» diýip, ýassygyny ýumruklap oturan äriniň gapdalynnda çommaldy-da, onuň öň tarany göm-gök, arka tarapy hüýt gara bolup duran göwresine tarap gözünüň gytagyny aýlap:

– Näme bar-a şuň içinde, şeýdip oturar ýaly? – diýdi. Ärinden jogap bolmandan soň, onuň aňyrsyndaky alabeder bolup duran diwara howatyrlı seretdi. Ýene-de ünsüni ekrana berdi. Bir uýtgeşiklik görjek bolup jüýjerildi. Esli mahal sesini çykarmış oturdy. Bir ekrana, birem ärine garap ýaltaklady. Dünýäniň keýpinden mahpym bolup bir burçda ýygrylyşypjyk oturan çagajyklaryna seredip gyýyldy. Şol wagtam ýuzin salyp barýan oýunçylaryň biri beýlekisi bilen çakyşdy-da, aşyrylyp-aşyIrylyp bir gitdi welin, Jeňni daýza içini çekeninem, toba-toba diýip ýakasyna tüýküreninem bilmän galdy. Çabalanylý ýatan oýunçyny iki sany ak halatlynyň zemmere salyp äkidenini görüb-

ä hasam erbet boldy. Bir adam şeýdip ýatyrka nä dip oturybilyän diýyän ýaly, äriniň yüzüne naýynjar seretdi. Düňküldäp gitdi-de çäýnek-käsesini alyp geldi. «Byjagazlarymam göräýmän» diýip, eýýämhaçan ýatan ýerlerinde uklap galan çagalaryna seretdi. Yassygyny bagryna basyp öňe-yza hallan atyp oturan ärine yüzlendi.

– Şo pökgi şo zadyn içine girse boldugy dämi? Maksat şo dämi?
– Birdenem buduna ýelmäp goýberdi. – Wah, görgüli, agzyna-da eltdi welin, salyp bilmedi-dä. Bärki ýerçeken myşaýt etdi şoňa, ýogsam bolýady şoňky. Hä? Bolýady gerek? Bärkiňki ters gerek? Hä, Amangylyç?!

Emma Amangylyç aga oňa barmysyňam diýmedi. Diňe, oýun guitarandan soň daş çykmak üçin ýerinden turanda ýüzüni sallap:

– Al-aýt, galmagal edip ýürege düşdüň-ow –diýdi.

Jeňňii daýza-da äri bilen deň ördi. – Haýsy biziňki indi ýaňkylaryň?

Amangylyç aga keýpsiz gurledi.

– Seňki, meňki ýok bu ýerde. Ikisem biziňki.
– Onda nä dişiňi sogurtjak ýaly bolup, alkymyna dykylyp otursyň o zadyň?
– Özuňki bolanda nä görmeli dämi?
– Onyň-a dogry.

Jeňňi daýza äri daş çykansoňam yzyndan galmadı. Tä, äri hajathananyň agzyna baryp, elini gapysyna ýetirýänçä her dürli soraglar berip, bile gitdi. Ol diňe äri gözlerini alardyp:

– Bar-how, indi bir yzyňa gaýt, şuň içine bile girmejek bolsaň
– diýenden soň yzyna gaýtdy. Gelýärke:
– Ine, şunnaly-da şu. Kamandasy utulsa ýüz berenok-da – diýip, öz-özi pyşyrdady. Başga bir gün, şolar ýaly uly oýundan soň äriniň begenjinden ýaňa «ýyrş-ýyrş» edip: – Ahyr bizinkiler ýeňdi-how – diýenini eşitdi-de: – Hany, höwün: biziňki, siziňki ýok mynda diýmediňmi? – diýdi.

– Höwün ýokdy, indi ba.
– Bir gün bolup, bir gün bolman durmalymışmy ol?
– Şeýle bolýa-da.
– Onda aýtmaly ekeniň-dä öňünden.
– Kime?
– Maňa.
– Nämäni?
– Biziňkileň oýnaýanyny.
– Näme, hökman saňa aýtmalymy ony?

– Aýtman näme, biz näme, bi höküwmediň adamsy dämi?
– Amangylyç aga aýalyny birinji gezek görýän ýaly, ýüzüne ciňňerildi.

-Näme, indi senem nemeden bolup ýörmüň bu zatlara?
– Nemeden bolup ýörmüň, beýleki diýip, gürrüni gyşartma, Amangylyç! Meňňem hukugym seňki bilen des-deň.

Şondan soň Jeňňi daýza-da oýun bolsa äriniň gapdalyndan aýrylmady. Futbolam bolsa gördü, hokgeýem bolsa. Oňa hasam hokgeý gowy ýarady.

– Ine, şu gowy. Çalt oýnaýalar. Hemem bizek birwagtky çiligidimize menzeýä –diýip, ileri-ileri omzady. Hasap wagty bilen üýtgemese: – Häý, ýarym sagat bäri ýekeje şaywa-da geçiribileñoklar ysnat getirenler – diýip gatyrgandy. Shaýba derweze girendenem: – Hä-ä! Häý, tüýs bolaýdy-da welin! – diýip, ýerinden galdy.

– Kino göreliň-le how, beýleki programmada gowy kino ba... – diýsip, boýunlaryny burşup oturan çagalaryna-da:

– Baryň, ýatyň! Häý, kino janyňyzy almasyn siziň bir! – diýip haýbat atdy.

Kem-kemden ol komandalaram, hatda her komandaň oýunçylarynam aýyl-saýyl edip ugrady.

Gapdalynda dertdeş döränine Amangylyç aga birbada begenmänem durmady.

– Tüweleme, bizi Jeňňi mendenem beter janköyer. Kapustin bilen Pospişeli dagyny ýenselerinden tanyá – diýip, onuň-munuň ýanynda gürrüňem etdi.

Ýöne onuň begenji uzaga çekmedi. Çünkü Jeňňi daýza kem-kem öýüň işinden sowaşyp ugrady.

Bir gezek: «Çaý goýsana» diýende aýalynyň:

– Şu partiýa gutarman-a damagyň gurap, ötläň ýarylýanam bolsaçaý ýok – diýeni i eşidib-ä, Amangylyç aganyň tas, imany başyndan göçüpdi.

Başga bir günem işden gelip nahar sorady welin – Hä-ä, bilýän dälsiň sen şu gun Yspartak bilen Shahtaryň oýnaýanyny. Honha, golçada gowurdak bardyr. Aşyk ýalysyny käsäne at-da, çayçorba edin bolar şol saňa. Yaňy çagalaram şeýtdiler – diýip heniz oýun başlamadygam bolsa, ekrana bakan gobsunyp-gobsunyp goýberdi.

Irdən işe barandanam, heniz kartanyň çetinden girmänkä brigadanyň ahli aýallaryny daşyna üýşürip:

– Juwanamerkler öten aşsam tas Harlamowy burça gysyp

oldüripdiler -diýdi. Şonda onuň gózerinde ýaş göründi. Oturyp fartugyna burnuny süpürdi. Uludan demini aldy. Aýallaryň özünü üns biIen diňleýänini görüp hasam joşgunly gürledi. Özem o brigadanyň aýal-gyzlaram eşitsin diýýän ýaly bogazyna sygdygyndan gygyrdy. – Biziňkileriň trinerlerinde derek ýok, trinirlerinde. Ana, şol idili bolan bolsa, bizinkiler öten aşam Kanatlary üç iki edip utmaly däl-de ýedi nol edip utmaly! O bolsa oty-yr, agzyna siňek gonduryp. Iliňki bolsa ony-muny görüp aýlanyp ýör.

Käte bragadir ýanyna gelip:

Jeňni daýza, beýtme. Aýallary işden goýýaň. Ýygym döwri her minut gymmatly – diýse dagy keşiň gyrasynda çommaldy-da, bir eliniň aýasy bilen maňlaýyny tutdy. Beýleki eli bilenem pat-pat edip kükregine ýelmedi.

-He-eý, jan dogan, seň şo giňligiň. Dünýeden habaryň ýok. Meň bolsa içim tütap dur şumat aşamky bolan işlerden ýaňa. – Ol işe girensoňam kartany gulaçlap ýörşüne şo-ol, gepledí ýordi.
-Ine erte aşam görersiňiz näme bolýanyny. Iň soňky oýundyr. Şunda-da utsalar, biziňkiler işpion bolýa ar.
– İşpion däl, Jeňni daýza, çempion – diýip, käte okuwçylaryň biri düzediş bereýse dagy:

– Tapawudy näme, jan jigi... – diýip, tosun-tosun etdi.

Toýda-tomguda, erkekleriň oturan jaýynyň deňinden geçip barýarka, futbol ýa hokgeý barada edilýän gürrüňler gulagyna degäýdigi äpişgeden boýnuny uzatdy-da, tä kimdir biri Amangylyç agany tapyp: Munyň bir ýygna-how, gep-söz alyşdyranok bize diýýänçä olar bilen deňine dawalaşdy durdy. Äri elinden tutup idenekledip alyp barýarka-da, şol jaýa tarap ellernni serip:

– Erkek men diýip başynyza telpek geýsenizem, biriňiziňem hakgeýdenem, pytboldanam başyňyz çykanok. Lakgyldap oturan zatlaryňzyň baram ýalan. Yştyrapnoý bilen on bir metirligiň aratapawudyny bileňzok, ýene-de «gor-gor» eden bolýaňyz. Çüňkowaýam bileňzok. Bolşuňyz şu bolsa, Turkmenistanda ysport ösmänjik geçer.

Amangylyç aga kyn güne galdy. Şol telewizory alan gününe nälet okady. Üstesine günem syrma-sallahyň gününe döndi, özi hiç diýsen, çagajyklarynyň üsti-başy gara-gäz boldy gitdi. Köplenç ojagazlaryň çayyna-naharyna özi seretmeli boldy. Soňabaka kirlerinem özi ýuwdy. Bir gün-ä oturyp hamsykdam, şujagazlaryň ulujasy bir gyz bolaýmaly eken-ä diýip.

Ahyram çydaman telewizorlaryny satdy. Yöne onuň bilenem ýagdaý üýtgemedi. Gaýtam kynaldy. Çünkü, Jeňni daýza indi telewizor görmek üçin Amangylyjyň bir wagtlarky öz edişi ýaly, gjeden-gije goňşularynyňka gatnap ugrady. Baran ýerinde-de:

— Amangylyç agaňyz görüp. Öz komandası yzly-yzyna utulansoň içi ýanyp şeýtýä. Ýogsam satylmaly telewizir däl ol —diýip, agzyny şapbyldatdy. -Jany çyksa-da, oň kamandasynyň tarapyny tut maýan men. Meň öz kamandam bar. Meňki eska...

Azyp-ýazyp äri yzyndan baryp alyp gaýtmakçy bolaýsa dagy, çünkde duran telewizora tarap barmagyny çommaldyp:

— Şu onbir elli bäsädäkini görmän-ä, Amangylyç, öye tarap ädimem ätjekgä. Etseň-ä, senem otur-da gör! Soň gyşyk gürrüň etme. Bolmasa-da, baryber özüň, menem ine, oýun gutardygy barýan —diýdi. Asyl şondan artyk gepleşmegem islemedi.

Indi onuň derdinden goňşularam wagtynda ýatyp, wagtynda turup bilmediler. Käbir-ä ýokuş görýänini ýuwaşlyk bilen duýdurdam. Şonuň uçinem, ol ärine-de geňeşmän, raýonda skladçy bolup işleyän ýegeniniň usti bilen özbaşyna kiçirak telewizor edindi. Muňa-da çagalar begenjegem bolmadylar. «Aý, hakgeý üçin-laý» diýisidiler-de, bir gyra çekilip oturyberdiler.

Jeňni daýza bolsa haçan görseň bir burçda ýeke özi ala-gox bolup otyr. Oýun wagtyna gabat gelse, meýdanyň işinem taşlap gaýdyberýa, meň hökman ýetişmeli diýip. Ya-da düybünden gidenogam. Bir pökgi ýa şaýba geçdigem ylgap gidýär-de, ähli goňşularyna buşlap çykýar. Gelibem «has-has» edip oturyşyna çäýnek-käsесини çakyşdyryp:

— Hä-ä! Ur! Ur, içiňden öl geçen bolsa! Hü-ü-üýt, wah, şol ýerde özüm bolsamdy. Tur, tur! Aşagynda nä körüň bar oň? Yeriňden gal-da, ýelme senem agzynyň üstüne. Bolsa bolubersin daşary ýurduň oýuçysy, bizem oýuncylarymyzy meýdandan tapamzok! Hä-ä, ine, indi munyň boldy! 0-ol, aňyrky aňkaryp durana seret, häý, enesi ýalamadyk, eneň emdiren däldir seni, ýal ýagysy! Kolhozyň zalatyr goýny ýaly dur şo burçda irkil-de! Aýuw-w, girdenejik, aýagyňa iým düşmedik bolsa ylga! Ya gorraň indimi, ýerýuwdan! Sen tök bolmasaň meň, zat bilmedigim. Hü-ü-üýt! — diýip, gykylyklady oturdy.

Elbetde, arasynda: «Berekella! Oňaransyň! Hm-m! Hä-ä...» diýip, oýuncylary öwýän pursatlaram az bolanok.

Amangylyç aga aýalynyň o ýagdaýy bilenem onuşmajakdan-a däl welin, ýone, ine, täzeden bări oba arasyna:

— Amangylyjyň aýaly nirede bolsa-da, men indi hakgeýi gidip

görjek. Telewizirde göreniň bilen mähriň gananok diýýämişin – diýen gürrüň ýaýrady.

Elbetde, bu bir Gaýypberdi gul ýaly, dilinň keýpini görüp ýöreniň toslamasy bolmagam mümkün. Bardy-geldi cyn bolup çykaýsa welin, AmangyIyç aganyn hakykatdanam işiniň gaýtdygy. «Indiki aýyň on ýedisine Monreala bir bilit tapsaňam tap, tapmasaňam tap» diýip, dyzap dursa, nätsin o görgüli?

Juma HUDAÝGULY. Hekaýalar